

# WYNIKI WYBORÓW I REFERENDÓW NA ŚWIECIE

---

„Studia Wyborcze”, tom 26, 2018

DOI: <https://doi.org/10.26485/SW/2018/26/7>

## **WYNIKI WYBORÓW PREZYDENCKICH, PARLAMENTARNYCH I REFERENDÓW NA ŚWIECIE W OKRESIE OD 1 KWIETNIA 2018 ROKU DO 30 WRZEŚNIA 2018 ROKU**

W okresie od 1 kwietnia 2018 roku do 30 września 2018 roku na świecie zostało przeprowadzonych dziesięć bezpośrednich wyborów prezydenckich, dwadzieścia wyborów parlamentarnych oraz osiem referendum ogólnokrajowych. Liczba wyborów, w stosunku do zestawienia za okres od 1 października 2017 roku do 31 marca 2018 roku, była zatem większa. Warto podkreślić, że analiza pytań referendalnych obecnego oraz ostatniego zestawienia wskazuje na coraz częstsze stosowanie tej instytucji w odniesieniu do zmian materii konstytucyjnej oraz spraw bezpośrednio dotyczących obywateli, np. Konfederacja Szwajcarska, gdzie w omawianym okresie referendum miało miejsce dwukrotnie i dotyczyło ustawodawstwa zwykłego, bezpośrednio dotycząc spraw społecznych.

Szczególną uwagę zwraca jednak uczynienie przedmiotem referendum problematyki zmiany nazwy kraju Republiki Macedonii. Referendum odbyło się 30 września 2018 roku, a pod głosowanie obywateli poddany został problem dotyczył sporu o nazwę „Macedonia” toczącego z Grecją od lat 90. XX wieku. Należy podkreślić, że zmiana nazwy państwa wymaga jednak zmian w Konstytucji Republiki Macedonii oraz aprobaty prezydenta, którym w czasie osiągnięcia kompromisu był Górge Iwanow, sprzeciwiający się treści porozumienia, do którego doszło 12 czerwca 2018 nad jeziorem Prespa między premierami Republiki Greckiej i Republiki Macedonii. Była jugosłowiańska republika zobowiązała się do przyjęcia nazwy Republika Północnej Macedonii (mac. Република Северна Македонија, Republika Severna Makedonija) oraz zerwania z tradycjami starożytnej Macedonii przy jednoczesnym uznaniu narodu oraz języka macedońskiego. Jednakże, wobec sprzeciwu prezydenta Iwanowa ustawa ratyfikująca porozumienie wróciła do parlamentu, który przyjął ją na początku lipca 2018 roku. Należy jednak pamiętać, że do zmiany nazwy państwa wymagana jest jednak także zmiana konstytucji tego państwa.

Co ciekawe, po przeprowadzonym głosowaniu oraz ogłoszeniu wyników, do informacji publicznej podano, że na 1 806 336 zarejestrowanych wyborców, udział w referendum wzięło 666 344 osób, tj. 36,89%. Spośród nich 647 114 oddało ważny głos (97,11%). Za zmianą nazwy zagłosowało 609 427 Macedończyków (tj. 91,46%), przeciw zaś 37 687 (5,66%). Głosy można było oddawać w 3513 obwodowych komisjach wyborczych. Niestety z uwagi na niską frekwencję – 36,89%, referendum zostało uznane za nieważne i dlatego też miało charakter referendum konsultacyjnego.

Odnotować również należy referendum w Irlandii, które odbyło się 25 maja 2018 roku. Dotyczyło ono uchylenia tzw. ósmej poprawki do Konstytucji Irlandii, przyjętej na podstawie wyników referendum z 7 września 1983, a wprowadzającej zakaz wykonywania aborcji. Podczas wyborów w 2016 roku część partii biorących udział w kampanii wyborczej zobowiązywała się do ogłoszenia nowego referendum, którego celem miałoby być uchYLENIE tzw. ósmej poprawki. W lipcu tego samego roku minister zdrowia Irlandii Simon Harris (Fine Gael) również poparł rozpisanie nowego referendum. W styczniu 2018 roku premier Irlandii Leo Varadkar zapowiedział przeprowadzenie referendum pod koniec maja tego samego roku. Wskazywana 36. poprawka wiązała się z usunięciem tzw. ósmej Poprawki (Eight Amendment), która regulowała, że „państwo uznaje prawo do życia nienarodzonych, z należyтым uwzględnieniem równego prawa do życia matki”. Irlandczycy w referendum musieli zdecydować, czy zostanie ona zniesiona i zastąpiona sformułowaniem: „Przepisy mogą regulować prawo do przerwania ciąży”.

Od 1 stycznia 2014 roku irlandzkie prawo zezwala na dokonanie aborcji w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia matki. Potrzebna jest do tego zgoda lekarzy różnych specjalizacji (określa to szczegółowo ustawa). O każdej decyzji dotyczącej przerwania ciąży musi być poinformowany irlandzki minister zdrowia. Może się to odbyć w jednym z 25 wyznaczonych szpitali. Za nielegalne zabiegi grozi grzywna lub kara więzienia do lat 14.

W przypadku państw, w których odbyło się w omawianym okresie referendum, należy zauważyć pewną rysującą się, moim zdaniem, prawidłowość, a mianowicie sięganie do tej instytucji nie tylko w Konfederacji Szwajcarskiej, ale również w innych krajach, w których dotąd nie była stosowana, bądź jest ona stosunkowo rzadko wykorzystywana. Przykładem jest Kolumbia, w której referendum odbyło się po raz siódmym, a przedmiotem referendum uczyniono problem odnoszący się do społeczności państwa. Pozwala to stwierdzić, że zaangażowanie społeczeństwa w kształtowanie decyzji w sprawach istotnych dla funkcjonowania państwa i jego obywateli jest widoczne. Jeżeli chodzi o partycypację wyborczą obywateli, była ona różna i wahała się od najniższej między 25% a 37%, do najwyższej 62% a 64%.

W przypadku wyborów parlamentarnych na szczególną uwagę zasługują wybory w czterech państwach: na Węgrzech, w Republice Słowenii, w Republice Turcji i w Królestwie Szwecji.

Na Węgrzech wybory parlamentarne do Zgromadzenia Narodowego odbyły się 8 kwietnia 2018 roku, a zostały one zarządzane 11 stycznia 2018 roku przez prezydenta Jánoša Ádera. 199 członków Zgromadzenia Narodowego wybieranych zostało za pomocą dwóch metod; 106 deputowanych w okręgach jednomandatowych wyłanianych jest w drodze głosowania w pierwszej kolejności, pozostałych 93 deputowanych w jednym ogólnokrajowym okręgu wyborczym za pomocą ordynacji proporcjonalnej. Próg wyborczy wynosi 5%, przy czym dla koalicji dwóch partii wzrasta do 10%, a dla koalicji trzech lub więcej do 15%. Mandaty przydzielane są według metody d'Hondta. Wybory parlamentarne do Zgromadzenia Narodowego wygrała koalicja Fidesz – KNDP (Chrześcijańsko-Demokratyczna Partia Ludowa (węg. Kereszténydemokrata Néppárt, KDNP) – Fidesz – Węgierska Unia Obywatelska (węg. Fidesz – Magyar Polgári Szövetség), na którą oddano 49,27% ważnych głosów (lista ogólnokrajowa) co przełożyło się na 42 mandaty. Pozostałe 91 mandatów pochodzi z okręgów jednomandatowych. Frekwencja wyborcza wyniosła 70,22 %.

W Republice Słowenii wybory parlamentarne odbyły się 3 czerwca 2018 roku. Termin wyborów wyznaczył prezydent Borut Pahor 14 kwietnia 2018 roku po rozwiązaniu Zgromadzenia Narodowego. Warto wskazać, że przyczynkiem do już trzecich przedterminowych wyborów od uzyskania przez ten kraj niepodległości w roku 1991 po przedterminowych wyborach w 2011 i 2014 roku w tym kraju było, po pierwsze – wydanie w dniu 14 marca 2018 roku przez Sąd Najwyższy Republiki Słowenii wyroku w sprawie referendum kolejowego, które odbyło się w 2017 roku, dotyczącego budowy drugiego połączenia kolejowego na linii Koper–Divača. W wyroku sąd unieważnił wyniki i zarządził nowe głosowanie. Połączenie kolejowe było największym projektem gabinetu Cerara. Doprowadziło to do tego, że premier Miro Cerar ogłosił, że rezygnuje z urzędu premiera, argumentując swoją decyzję złymi stosunkami w ramach koalicji między socjaldemokratami (SD) i Demokratyczną Partią Emerytów Słowenii (DeSUS) po decyzji Sądu Najwyższego. Zgodnie z Konstytucją Republiki Słowenii Zgromadzenie Narodowe miało 30 dni na powołanie nowego rządu, po których prezydent rozwiązuje parlament i ogłasza przedterminowe wybory. Niestety do tego czasu nie udało się powołać nowego rządu, dlatego też 14 kwietnia 2018 roku prezydent Borut Pahor rozwiązał Zgromadzenie Narodowe i zarządził przedterminowe wybory parlamentarne na dzień 3 czerwca 2018 roku. Frekwencja wyniosła 52,01%.

W Republice Turcji wybory parlamentarne do Wielkiego Zgromadzenia Narodowego, które odbyły się 24 czerwca 2018 roku, miały miejsce jednocześnie z wyborami prezydenckimi. Wybory parlamentarne zakończyły się

zwycięstwem koalicji Sojusz Ludu składającej się z Partii Sprawiedliwości i Rozwoju i Nacjonalistycznej Partii Działania, która uzyskała 53,6% poparcia. Warto podkreślić, że wybory przeprowadzono podczas trwającego od dwóch lat stanu wyjątkowego. Pierwotnie wybory parlamentarne i prezydenckie miały odbyć się w listopadzie 2019 roku, jednak w kwietniu 2018 roku prezydent Turcji Recep Tayyip Erdoğan postanowił je przyspieszyć, a swoją decyzję uzasadnił koniecznością szybkiego przejścia na system prezydencki, który według niego jest efektywniejszy, w związku z wojną domową w Syrii. Były to pierwsze wybory organizowane po referendum z 16 kwietnia 2017 roku. Do wzięcia udziału w głosowaniu uprawnionych było 59 354 840 osób, w tym oddano łącznie 51 183 729 głosów. Frekwencja wyniosła 86,26%.

W Królestwie Szwecji wybory parlamentarne odbyły się 9 września 2018 roku. W ich wyniku wyłoniono 349 posłów do parlamentu Szwecji (Riksdagu) na czteroletnią kadencję 2018–2022. Frekwencja wyborcza wyniosła 87,18%. W wyborach zwyciężyła Szwedzka Socjaldemokratyczna Partia Robotnicza. Drugie miejsce zajęła Umiarkowana Partia Koalicyjna, a trzecie Szwedzcy Demokraci.

*Magdalena Wrzalik*

WYBORY PREZYDENCCKIE				
Data	Państwo	Wynik		Frekwencja (w %)
		zwycięzca	poparcie (w %)	
1.04.2018 (II tura)	<b>Republika Kostaryki</b>	<b>Carlos Alvarado Quesada</b> Partia Działania Obywatelskiego ( <i>Partido Acción Ciudadana</i> ) <sup>1</sup>	61	90,66
11.04.2018	<b>Republika Azerbejdżanu</b>	<b>İlham Heydər oğlu Əliyev</b> <sup>2</sup> Partia Nowego Azerbejdżanu ( <i>Yeni Azərbaycan Partiyası</i> ) <sup>3</sup>	86,02	74
15.04.2018	<b>Republika Czarnogóry</b>	<b>Milo Đukanović</b> Demokratyczna Partia Socjalistów Czarnogóry ( <i>Demokratska partija socijalista Crne Gore</i> )	53,90	63
22.04.2018	<b>Republika Paragwaju</b>	<b>Mario Abdo Benítez</b> Partia Kolorado ( <i>Partido Colorado</i> )	48,96	58
20.05.2018	<b>Boliwariańska Republika Wenezueli</b>	<b>Nicolás Maduro Moros</b> Zjednoczona Partia Socjalistyczna Wenezueli ( <i>Partido Socialista Unido de Venezuela</i> )	67,84	45
24.06.2018	<b>Republika Turcji</b>	<b>Recep Tayyip Erdoğan</b> Partia Przynależności i Rozwoju ( <i>Adalet ve Kalkınma Partisi</i> )	52,60	82
1.07.2018	<b>Meksykańskie Stany Zjednoczone</b>	<b>Enrique Peña Nieto</b> Partia Rewolucyjno-Instytucjonalna ( <i>Partido Revolucionario Institucional</i> )	53,20	62

WYBORY PREZYDENCCKIE					
Data	Państwo	Wynik			Frekwencja (w %)
		zwycięzca	poparcie (w %)		
29.07.2018 (I tura) 12.08.2018 (II tura)	<b>Republika Mali</b>	<b>Ibrahim Boubaacar Keita</b> Zgromadzenie na Rzecz Mali ( <i>Rassemblement pour le Mali</i> )	4142/67,17		42,70/34,54
30.07.2018	<b>Republika Zimbabwe</b>	<b>Emmerson Mnangagwa</b> Afrykański Narodowy Związek Zimbabwe – Front Patriotyczny ( <i>Zimbabwe African National Union – Patriotic Front</i> <sup>4)</sup> )	50,80		Brak danych
23.09.2018	<b>Republika Malediwów</b>	<b>Abdullah Jamin</b> (niezależny)	58,82		89,22

WYBORY PARLAMENTARNE					
Data	Państwo	Wynik			Frekwencja (w %)
		zwycięzca	poparcie (w %)	mandaty	
8.04.2018	<b>Węgry</b> Országgyűlés <sup>5</sup> Zgromadzenie Narodowe 199 mandatów (106 + 93)	Koalicja: Magyar Polgári Szövetség <sup>6</sup> z Kereszténydemokrata Néppárt <sup>7</sup> Jobbik Magyarorszáért Mozgalom Magyar Szocialista Párt Lehet Más a Politika! Demokratikus Koalíció Magyarországi Németek Országos Önkormányzata <sup>8</sup>	49,27 19,06 11,91 7,06 5,37 0,46	42 25 12 7 6 1	70,22
20.04.2018	<b>Królestwo Bhutanu</b> འབྲུག་རྒྱལ་ཁབ་ <i>Druk Jul</i> Gyelyong Tshogde National Council Zgromadzenie Narodowe 20 + 5 mandatów	Independents (Niezależni)	100	20	54,29
22.04.2018 (I tura) 6.05.2018 (II tura)	<b>Polinezja Francuska</b> Assemblée Territoriale Territorial Assembly 57 mandatów	Tapura Huiraaaira Popular Rally Tavini Huiraaaira	43,04/48,18 29,40/27,72 20,72/23,11	38 11 8	61,51/66,82

WYBORY PARLAMENTARNE					
Data	Państwo	Wynik			Frekwencja (w %)
		zwycięzca	poparcie (w %)	mandaty	
22.04.2018 r.	<b>Republika Paragwaju</b> Cámara de Senadores Chamber of Senators (Izba Senatorów) 45 mandatów Cámara de Diputados Chamber of Deputies (Izba Deputowanych) 80 mandatów	<i>Cámara de Senadores</i> (Izba Senatorów) National Republican Association – Colorado Party Authentic Liberal Radical Party Front Guasu Beloved Fatherland Let's Do It Democratic Progress National Crusade Movement National Union of Ethical Citizens Movement	32,52 24,18 11,83 6,77 4,47 3,66 2,48 2,12	17 13 6 3 2 2 1 1	56
		<i>Cámara de Diputados</i> (Izba Deputowanych) National Republican Association – Colorado Party Authentic Liberal Radical Party Beloved Fatherland Let's Do It National Encounter Party Green Party National Crusade Movement	39,10 17,74 4,46 3,19 3,18 1,77 1,41	42 29 3 1 3 1 1	
24.04.2018	<b>Grenlandia</b> Kalaallit Nunaanni Inatsisartut Greenland's Diet (Parliament) 31 mandatów	Siumut Inuit Ataqatigiit Democrats Partii Naleraq Solidarity Cooperation Party Nunatta Qitornai	27,20 25,50 19,50 13,40 5,90 4,10 3,40	9 8 6 4 2 1 1	71

6.05.2018	<b>Republika Libańska</b> Majlis an-Nuwwab Parliament of Lebanon 128 mandatów	Beirut I (East Beirut) Beirut II (West Beirut) Bekaa I (Zahle) Bekaa II (West Bekaa-Rachaya) Bekaa III (Baalbek-Hermel) Mount Lebanon I (Jbeil-Kesrwan) Mount Lebanon II (Metn) Mount Lebanon III (Baalbda) Mount Lebanon IV (Aley-Chouf) North I (Akkar) North II (Tripoli-Minnieh-Dennieh) North III (Bcharre-Zghorta-Batroun-Koura) South I (Saïda-Jezzine) South II (Zahrany-Tyre) South III (Marjaayoun-Nabatieh-Hasbaya-Bint Jbeil)	8 11 7 6 10 8 6 13 7 11 10 5 7 11	49,7 Brak danych
9.05.2018	<b>Malezja</b> Dewan Rakyat House of Representatives (Izba Reprezentantów) 222 mandaty	Sabah Heritage Party Independents/Others National Front Alliance of Hope Malaysian Islamic Party	8 4 79 113 18	4,05 3,61 35,59 52,25 8,11 82,32
12.05.2018	<b>Republika Iraku</b> Majlis an-Nuwwab al-'Irāqīyy Council of Representatives 329	Marching Towards Reform State of Law Coalition Fatah Alliance National Wisdom Movement Victory Alliance National Coalition Kurdistan Democratic Party (KDP) Patriotic Union of Kurdistan Uniters for Reform Coalition Inne kurdyjskie Inne Mniejszości Niezależni	54 25 48 19 42 21 25 18 14 13 39 9 2	44,52 Brak danych

WYBORY PARLAMENTARNE					
Data	Państwo	Wynik			Frekwencja (w %)
		zwycięzca	poparcie (w %)	mandaty	
12.05.2018	<b>Demokratyczna Republika Timoru Wschodniego</b> Parlamento Nacional Parlamentu Nasional National Parliament (Parlament) 65 mandatów	Change for Progress Alliance Revolutionary Front for an Independent East Timor Timorese Democratic Party Democratic Development Front	49,58 34,15 8,06 5,46	34 23 5 3	80,98
24.05.2018	<b>Barbados</b> House of Assembly 30 mandatów	Barbados Labour Party	74,58	30	60,00
3.06.2018	<b>Republika Słowenii</b> Državni Zbor National Assembly (Zgromadzenie Narodowe) 90 mandatów <sup>9</sup>	Słoweńska Partia Demokratyczna <sup>10</sup> Lista Marjana Šarca Socijaldemokrati Partia Nowoczesnego Centrum Lewica Nowa Słowenia – Chrześcijańscy Demokraci Partia Alenki Bratušek Demokratyczna Partia Emerytów Słowenii Słoweńska Partia Narodowa Mniejszość Narodowa Włochów i Węgrów	24,92 12,60 9,93 9,75 9,33 7,16 5,11 4,93 4,17	25 13 10 10 9 7 5 5 4 2	52,01
14.06.2018	<b>Wyspa Cooka</b> Parliament of Cook Islands (Parlament) 24 mandaty	Cook Islands Party Democratic Party One Cook Islands Independents	45,14 39,59 11,34 3,95	10 11 1 2	68,85

24.06.2018	<b>Republika Turcji</b> Turkiye Buyuk Millet Meclisi National Assembly of Turkey (Zgromadzenie Narodowe) 600 mandatów	Justice and Development Party (AKP) Republican People's Party (CHP) People's Democratic Party (HDP) Nationalist Movement Party (MHP) Good Party	42,56 22,64 11,70 11,10 9,96	295 146 67 49 43	86,26
1.07.2018	<b>Meksykańskie Stany Zjednoczone</b> Congreso de la Union Senate (Senat) 128 mandatów  Cámara de Diputados Chamber of Deputies (Zgromadzenie Deputowanych) 500 mandatów	National Regeneration Movement National Action Party Institutional Revolutionary Party Party of the Democratic Revolution Citizens' Movement Ecologist Green Party Labor Party Social Encounter Party New Alliance Party  <i>Cámara de Diputados</i> (Izba Deputowanych)  National Regeneration Movement National Action Party Institutional Revolutionary Party Party of the Democratic Revolution Citizens' Movement Ecologist Green Party Labor Party New Alliance Party Social Encounter Party	37,50 17,59 15,90 5,27 4,68 4,46 3,82 2,33 2,31   37,25 17,93 16,54 5,27 4,79 4,41 3,93 2,47 2,40	55 23 13 8 7 7 6 8 1   189 83 45 21 16 27 61 2 56	60

WYBORY PARLAMENTARNE					
Data	Państwo	Wynik			Frekwencja (w %)
		zwycięzca	poparcie (w %)	mandaty	
25.07.2018	<b>Republika Pakistanu</b> National Assembly (Zgromadzenie Narodowe) 342 mandaty	Pakistan Tehreek-e-Insaf Pakistan Muslim League Pakistan Peoples Party Mutthahida Majlis-e-Amal Independents (niezależni) Inne	31,82 24,35 13,03 4,85 11,46 –	149 82 54 15 13 29	51,6
29.07.2018	<b>Królestwo Kambodży</b> National Assembly (Zgromadzenie Narodowe) 125 mandatów	Cambodian People's Party	76,85	125	76
30.07.2018	<b>Republika Zimbabwe</b> Senate (Senat) 80 mandatów  House of Assembly (Zgromadzenie Narodowe) 270 mandatów	<i>Senate</i> (Senat) Zimbabwe African National Union – Patriotic Front / (ZANU-PF)  Movement for Democratic Change Alliance inne  <i>House of Assembly</i> (Zgromadzenie Narodowe) Zimbabwe African National Union – Patriotic Front Movement for Democratic Change Alliance inne	– – –	34 25 21	Brak danych
1.09.2018 (I tura) 15.09.2018 (II tura)	<b>Republika Mauritiusu</b> Al Jamiya Al Wataniya National Assembly Assemblée Nationale (Zgromadzenie Narodowe) 157 mandatów <sup>11</sup>	Union for the Republic Tewassoul	19,47 11,28	97 14	72,46/72,43

2-3.09.2018	<b>Rwanda</b> Umutwe w'Abadepite Chambre des Députés Chamber of Deputies 80 mandatów	Rwandan Patriotic Front (coalition) Social Democratic Party Liberal Party Democratic Green Party Social Party Imberakuri Indirectly-elected members (wybrani pośrednio)	Brak danych	36+4 5 4 2 2 27	Brak danych
9.09.2018	<b>Królestwo Szwecji</b> Riksdag riksdagen or Sveriges riksdag 349 mandatów	Social Democratic Party Moderate Party Sweden Democrats Centre Party Left Party Christian Democrats Liberals Green Party	Brak danych	100 70 62 31 28 22 20 20 16	87,18

REFERENDA OGÓLNOKRAJOWE					
Data	Państwo	Przedmiot rozstrzygnięcia	Wynik		Frekwencja (w %)
			za	przeciw	
15.04.2018	Republika Gwatemali	Czy zgadzasz się, że wszelkie roszczenia prawne Republiki Gwatemali przeciwko Belize dotyczące ziem i wyspiarskich terytoriów oraz wszelkich obszarów morskich odnoszących się do tych terytoriów powinny być przedłożone Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości do ostatecznego rozstrzygnięcia i że określa ono wreszcie granice odpowiednich terytoriów i obszarów stron?	95,88	4,17	25
17.05.2018	Republika Burundi	Czy jesteś za przyjęciem zmian w konstytucji? <sup>12</sup>	79,08	20,92	96,19
25.05.2018	Republika Irlandii	Czy jesteś za przyjęciem zmian w konstytucji dotyczących liberalizacji prawa do aborcji?	66,40	33,60	64
10.06.2018	Konfederacja Szwajcarska	1. Czy jesteś za przyjęciem inicjatywy Sovereign Money Initiative, która ma na celu nadanie szwajcarskiemu bankowi narodowemu monopolu na tworzenie pieniądza tzw. inicjatywa dotycząca pieniądza suwerennego? 2. Czy jesteś za przyjęciem federalnej ustawy o hazardzie, która pozwoli zalegalizować i opodatkować hazard internetowy? 3. Czy jesteś za organizacją zimowych igrzysk?	24,30 72,90 46,00	75,70 27,01 54,00	33,8
30.07.2018	Związek Komorów	Czy jesteś za przyjęciem zmian w konstytucji? <sup>13</sup>	92,34	7,66	62,71
26.08.2018	Republika Kolumbii	Czy jesteś za wprowadzeniem środków ograniczających korupcję?	99,6	0,4	32 <sup>14</sup>
<b>23.09.2018 r.</b>	Konfederacja Szwajcarska	1. Czy jesteś za przyjęciem popularnej inicjatywy z dnia 30 marca 2018 r. w sprawie tzw. suwerenności żywnościowej <sup>15</sup> ? 2. Czy jesteś za przyjęciem dekretu federalnego z 13 marca 2018 r. dotyczącego ścieżek rowerowych, ścieżek dla pieszych i szlaków turystycznych <sup>16</sup> ? 3. Czy jesteś za przyjęciem popularnej inicjatywy z 26 listopada 2015 r. tzw. Fair Food Initiative <sup>17</sup> ?	31,06 73,60 38,70	68,40 26,04 61,30	37,01
<b>30.09.2018 r.</b>	Republika Macedonii	1. Czy jesteś za członkostwem w Unii Europejskiej i NATO, akceptując umowę między Republiką Macedonii oraz Republiką Grecką?	91,47	5,65	36 <sup>18</sup>

<sup>1</sup> Kostarykańska lewicowa partia polityczna o profilu socjalistycznym, została założona w 2000 r. jako polityczna reprezentacja ruchu protestującego przeciwko dołączeniu do CAFTA (Central America Free Trade Agreement).

<sup>2</sup> Polskie media często używają transkrypcji pisowni rosyjskiej: Ilham Alijew

<sup>3</sup> Jest to azerskie największe działające ugrupowanie polityczne założone w 1992 roku przez późniejszego prezydenta Heydara Əliyeva. Zajmuje 69 na 125 miejsc w Parlamencie Azerbejdżanu.

<sup>4</sup> Jest to partia polityczna rządząca nieprzerwanie od 1987 r.

<sup>5</sup> 11 stycznia prezydent János Áder zarządził na dzień 8 kwietnia termin przeprowadzenia wyborów parlamentarnych do Zgromadzenia Narodowego. 199 członków Zgromadzenia Narodowego wybieranych jest za pomocą dwóch metod; 106 deputowanych w okręgach jednomandatowych w drodze głosowania w pierwszej kolejności, pozostałych 93 deputowanych wyłanianych jest w jednym ogólnokrajowym okręgu wyborczym za pomocą ordynacji proporcjonalnej. Prog wyborczy wynosi 5%, przy czym dla koalicji dwóch partii wzrasta do 10% a dla koalicji trzech lub więcej stron do 15%. Mandaty przydzielane są według metody d'Hondta. Wybory parlamentarne do Zgromadzenia Narodowego wygrała koalicja „Fidesz – KNDP” na którą oddano 49,27% ważnych głosów (lista ogólnokrajowa) co przelożyło się na 42 mandaty. Pozostałe 91 mandatów zapewnianych w większości konstytucyjną premierowi Viktorowi Orbánowi pochodzi z okręgów jednomandatowych. Frekwencja wyborcza wyniosła 70,22 %

<sup>6</sup> Skrót nazwy Fiatal Demokraták Szövetsége (Związek Młodych Demokratów) – narodowa, konserwatywna i umiarkowanie eurosceptyczna partia polityczna działająca na Węgrzech. Brzmienie skrótowca fidesz jest także identyczne z łacińskim słowem *fides*, oznaczającym pewność, wiarygodność.

<sup>7</sup> Jest to węgierska prawicowa, chadecka partia polityczna, działająca od 1989.

<sup>8</sup> Jest to partia mniejszości niemieckiej.

<sup>9</sup> 90 członków Zgromadzenia Narodowego wybieranych jest dwoma metodami. Pierwsza metoda: 88 mandatów na podstawie proporcjonalnej reprezentacji na otwartej liście w osmiu 11-osobowych okręgach wyborczych; mandaty są przydzielane komitetom na poziomie okręgu za pomocą limitu Droop. Mandaty, które nie zostały obsadzone są przydzielane komitetom na poziomie krajowym według metody D'Hondta z uwzględnieniem progu wyborczego na poziomie 4%. Mimo że kraj podzielony jest na 88 okręgów wyborczych, deputowani nie są wybierani ze wszystkich 88 okręgów. W niektórych okręgach wybieranych jest więcej niż jeden poseł, co powoduje, że niektóre okręgi nie mają swojego reprezentanta w parlamencie. Komitety muszą mieć na swoich listach co najmniej 35% kandydatów z każdej płci, z wyjątkiem przypadków, gdy jest tylko trzech kandydatów; w przypadku tych list musi być co najmniej jeden kandydat każdej płci. Druga metoda: dwóch pozostałych posłów wybieranych jest przez mniejszości włoską i węgierską metodą głosowania pierwszorzędnego. W okręgach mniejszości stosuje się metodę Borda.

<sup>10</sup> Wybory parlamentarne do Zgromadzenia Narodowego VIII kadencji wygrała Słoweńska Partia Demokratyczna (SDS).

<sup>11</sup> 113 mandatów wybieranych jest z okręgów jedno- lub wielkomandatowych, pozostałe 40 z jednego ogólnokrajowego okręgu wyborczego, a kolejne cztery mandaty wybiera diaspora.

<sup>12</sup> Proponowane zmiany dotyczyły: przywrócenia stanowiska premiera i zmniejszenia liczby wiceprezydentów z dwóch do jednego; wydłużenia kadencji prezydenckiej z pięciu do siedmiu lat, ale z ograniczeniem kadencji prezydenta do dwóch kolejnych kadencji. Ta ostatnia kwestia pozwoliłaby obecnemu prezydentowi Pierre'owi Nkurunzizie, pełniącemu urząd od 2005 r., na reelekcję.

<sup>13</sup> Zaproponowane poprawki do konstytucji mają na celu znieść prezydenckie ograniczenia czasowe i wymóg objęcia przez prezydencję rotacji między trzema głównymi wyspami. Po zatwierdzeniu przez głosujących, prezydent Azali Assoumani będzie mógł kandydować na kolejną pięcioletnią kadencję w głosowaniu przesuniętym w 2019 r. zamiast w 2021.

<sup>14</sup> Referendum zostało uznane za nieważne z powodu niskiej frekwencji – 32%. Referendum miało więc charakter konsultacyjnego.

<sup>15</sup> Popularna inicjatywa z dnia 30 marca 2016 r. w sprawie suwerenności żywnościowej wymagałaby zwiększenia wsparcia rządowego i uczestnictwa w lokalnym rolnictwie. Rząd musiałby chronić rolnictwo szwajcarskie również przed importem, taryfami i zakazem wytwarzania niektórych produktów.

<sup>16</sup> Dekret federalny z 13 marca 2018 r. miałby spowodować, że szlaki rowerowe byłyby odpowiednikiem szlaków turystycznych i pieszych.

<sup>17</sup> Popularna inicjatywa z 26 listopada 2015 r. (tzw. Fair Food Initiative) miałaby ustanowić wytyczne dla szwajcarskiej produkcji i importu żywności. Wytyczne miałyby na celu zmniejszenie szkód środowiskowych i marnotrawienia żywności, a także ich sprawiedliwe wytwarzanie.

<sup>18</sup> Referendum zostało uznane za nieważne z powodu niskiej frekwencji – 36,89%. Referendum miało więc charakter konsultacyjnego.

#### Źródła

en.wikipedia.org/wiki/Electoral\_calendar  
 www.electionworld.org  
 www.electionguide.org  
 www.e-polityka.pl  
 www.bbc.co.uk  
 www.cnn.com

www.atk.ac.uk/elections  
 www.electoralgeography  
 www.africanelection.tripod.com  
 www.rulers.org  
 www.idea.int/vt  
 www.ipu.org.pl  
 www.psephos.adam-carr.net